FIB
FOLKET I BILD

Välj vårens vackraste gardin

Nr 12 1958
14/3—20/3
60 öre

25 Paris-resor att vinna!

Alla läsarinnor har chansen — se sidorna 8—9—10

EXPEDITION JANGADA

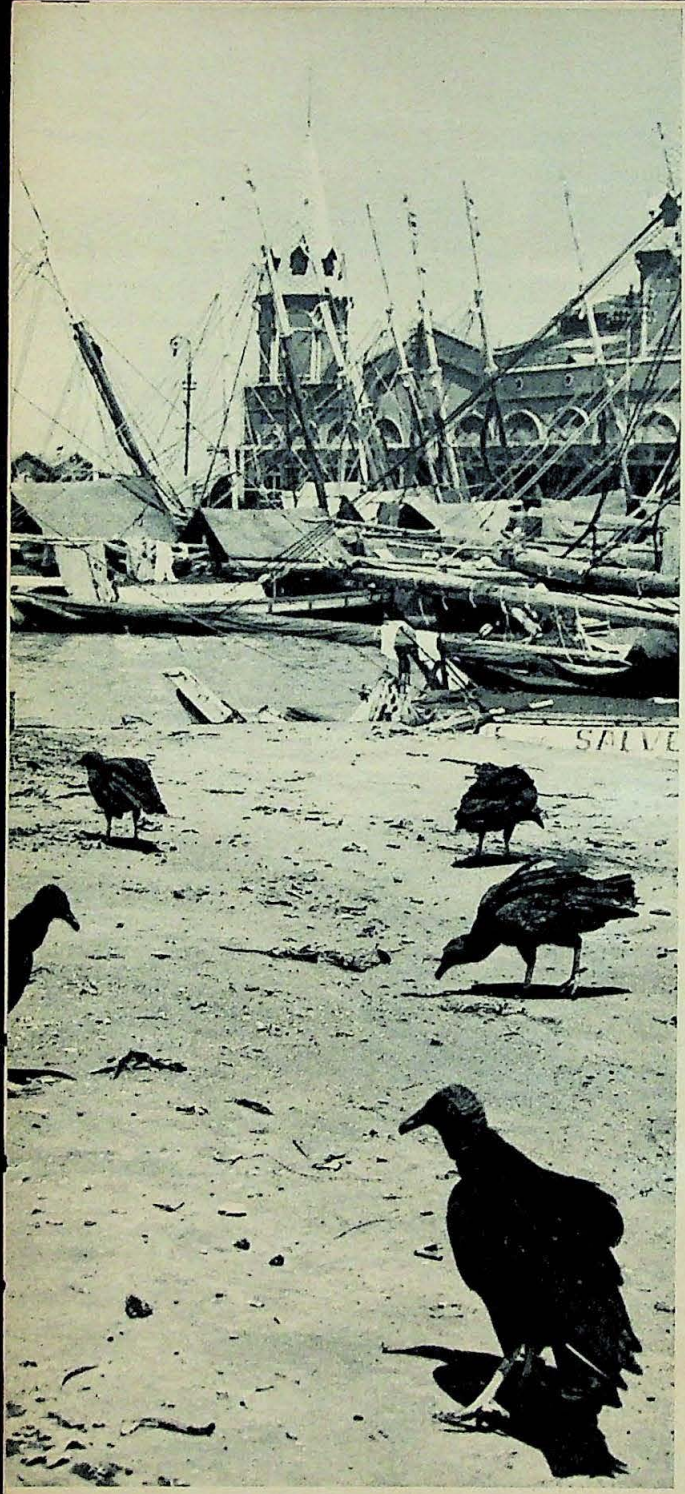

ROLF BLOMBERG med en ullapa — expeditionens nya Laban och mascot.

Vi startar mot Amazonas

Vad är "Krångel-Sverige" mot Brasiliens paragrafdjungel! Först efter månaders trassel med tull och andra myndigheter kan vi starta vår filmexpedition till Amazonas och Mato Grosso.

Av ROLF BLOMBERG

I BELÉMS FISKEHAMN träffar man på de här fåglarna — svarta asgamar.

Blodtörstiga

Ja, vänner läsare, vi var alltså i Rio de Janeiro och därifrån skulle vi starta vår expedition till Brasiliens djungelvärld. Filmens regissör, Torgny Anderberg, våra kameramän och jag. Vi hade kommit på det klara med att vi via Amazonas skulle försöka tränga in i Mato Grosso. Det är något av en "vit fläck" på Brasiliens karta — världsbekant under klichénamnet "Det gröna helvetet". Där finns vilda indianstammar, ett fascinerande djurliv och mycket annat att filma.

Men innan vi kom till den djungeln måste vi slå oss fram genom en annan djungel: paragrafernas!

Francisco de Assis Chateaubriand Bandeira de Mello — oftast kallad Chateaubriand eller Chatô kort och gott — skulle bli vår räddning! Chateaubriand — senatorn, journalisten, finansgeniet, mannen som ägde trettioen dagstidningar, fem veckotidningar, tjugotre radiostationer, tre TV-stationer, flera plantager och mycket mera! Han hade ett stort inflytande, och om han kunde intresseras för vårt sorgliga fall, skulle allt ordna sig!

Och chanserna var stora; den mäktige mannen och vi hade ett stort intresse gemensamt: Mato Grossos indianer. Chateaubriand var helt fängslad av det primitiva i sitt land, hade gjort många besök bland urskogens bruna människor. Nu senast hade han i eget plan och i sällskap med österrikiske ambassadören hälsat på indianerna vid Xingufloden i Mato Grosso. Hans sekreterare i Rio, senhor Irani, hade lånat oss en 16-mm-film som tagits vid detta tillfälle, och vi körde upp filmen i svenska sjömanshemmet, där man hade en projektionsapparat. Filmreportaget om senatorns visit hos Xingu-indianerna var dråpligt och samtidigt välgörande okonventionellt. Det var ingen tvekan om att han trivdes bland indianerna; han tog i alla händelser seden dit han kom, och vi fick se den mäktige mannen kliva omkring bland de nakna infödingarna i bara ett par korta kalsonger eller utan en tråd på kroppen. Säkert skulle de flesta brasilianer fått en chock om de sett denna film. Chateaubriand ser ju inte heller ut som någon Tarzan; han är 65 år, liten till växten, ganska korpulent.

Hon skulle kunna sälja kylskåp till eskimåer...

Det var svenskan Gerd Axelsson-Onsten — på sitt sätt nästan lika fantastisk som Chateaubriand — som sammanförde oss med senatorn. Gerd har sitt högkvarter i Sao Paulo, Brasiliens andra stad, och säljer framgångsrikt svenska kor och svin till Sydamerika, vilket torde vara lika skickligt som att sälja kylskåp till eskimåerna. Hon är otroligt energisk, en frisk gåpåare som ogenerat kliver rätt in till presidenter och ministrar. Jag hade tidigare stött ihop med henne både i Colombia och Ecuador, och det är alltid lika uppfriskande att träffa henne. Även Chateaubriand hade fallit för Gerds charmerande försäljningsteknik och köpt svenska tjurar och kor av henne.

Gerd hade skött om så att Chateaubriand hade bjudit Torgny Anderberg och mig och henne själv på lunch i en exklusiv liten restaurang, så vi skulle få lägga fram våra problem för honom. Klockan tolv skulle vi träffas.

Efter en timmes väntan kom han. Hälsade hjärtligt på Gerd, vänligt på Torgny och mig, beställde franskt vin, en härlig lunch, drack, åt och pratade livligt, sjönk sen tillbaka i stolen och somnade...

— Han sover sällan mer än tre timmar varje natt, förklarade Gerd.

myror äter människor och råttor...

Vid kaffet vaknade han, och nu överföll vi honom med våra problem, klagade vår nöd, talade om att vi var förtvivlade. Chateaubriand tittade leende på Gerd, lyssnade förstrött på oss.

— Nå? sa Gerd. Ska ni hjälpa dem?

— Vilka då? Jaså, dina landsmän — de här båda pojkarna — javisst, för din skull! Jag ska skriva ett brev till finansministern, min gamle vän, så klarar han saken...

Men när vi skilts från Chateaubriand, sa Gerd: — Ja, det är gott och väl att han lovat, men han har så förskräckligt mycket att tänka på, så jag måste nog hålla efter honom...

Dagen därpå högg Gerd honom på flygfältet, just som han skulle kliva in i New York-planet, och drog in honom på ett kontor där det fanns skrivmaskin. Där knackade han i en väldig fart ned det utlovade brevet. Det började så här: "Det där fallet med svenskarna är ju så man kan slita håret av sig i desperation!

Och det hade han sannerligen rätt i!

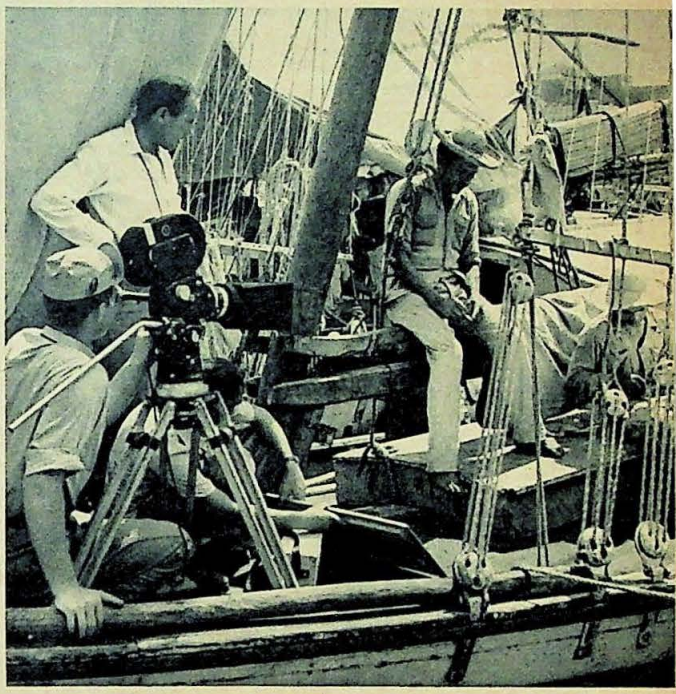
I Krångel-Brasilien

Jag skall aldrig ta ordet Krångel-Sverige i min mun sen jag prövat på brasiliansk byråkrati! Ty den djungel av paragrafer och förordningar som vi oväntat hamnade i var så snärjande och besvärlig att jag många gånger trodde att vi aldrig skulle kunna komma igenom den. Vi hade räknat med att stanna två, tre veckor i Rio för att klara de nödiga formaliteterna. Det blev över två månader! Och under den tiden såg jag mycket litet av Copacabanas ljuvliga plage men desto mera av väntrum i olika ministerier, på tullen, på Banco de Brasil och andra statliga inrättningar.

På brasilianska ambassaden i Stockholm hade man varit synnerligen tillmötesgående och ställt sig helt positivt till våra filmplaner, man hade också tillskrivit brasilianska utrikesministeriet och fått välvilligt svar. Vi fick instruktioner om hur vi skulle sända vår utrustning och vilka papper som erfordrades, och sen det var gjort, förklarade man, skulle vi inte ha några som helst svårigheter. Jo pyttsan! På svenska ambassaden i Rio fick jag första chocken. Någon månad måste vi nog räkna med att vänta, sa man mig. Vi måste först ordna med en importlicens, sen en bankgaranti osv. Och nu började den mödosamma vandringen i ministerierna och departementen, ut och in, fram och tillbaka, och högen av papper växte för var dag. Vecka efter vecka gick. Ena dagen lovades vi att *nu* skulle vi äntligen få ut vår utrustning från tullen, nästa dag fick vi höra att det som vanligt fattades några papper. De allra flesta vi hade att göra med var vänliga, beklagade dröjsmålet, tyckte oändligt synd om oss — men lag är lag. Inte ens presidenten själv kunde upphäva lagarna för vår skull. Bevis nog var väl att hans fru, som övade stor välgörenhet, hade en ambulansbil i tullen en månad redan! Den var avsedd som gåva till ett sjukhus som var i skriande behov av en ambulans. Men papperen var inte i ordning...

Fullt med loppor, inget vatten...

Vi blev desperata. Varje dag kostade stora pengar, och ingen nytta fick vi göra! Visst var Rio en härlig stad med många lockelser, men overksamheten gick oss alla på nerverna. Själv var jag naturligtvis inte overksam, inte heller Torgny. Vi var i farten från morgon till kväll, så länge tullen och de andra inrätt- *Forts. sid. 50*

VI FILMAR i Beléms fiskehamn. Belém hade sin storhetstid vid sekelskiftet.

FILMTRUPPEN lär en papegoja i Belém ärans och hjältarnas språk. Fr v Johnny Schwerin, Torgny Anderberg, Kalle Bergholm och Olle Bohlin.

Två nya Aladdinböcker!

Pojkhistoria av bästa märke

Sven Ulric Palme

VRAKPLUNDRARE

Det är en historia från Fårön från den tid då strandrov och vrakplundring hörde till ordningen och när man släckte fyren på Avanäset för att skepp skulle stranda och förlisa på Salvo rev. Det är en kamp mellan ljusa och mörka makter, mellan humanitet och mörkt barbari. Kort sagt: det är rolig, spännande och bra läsning för tonåringar. — Inb 3:75.

Fyra grabbar på äventyr i Stockholm

Lasse Bergman

PÄRA och POLISERNA

Historien handlar om Pära, Masken, Pysen och Leffe som ger sig iväg för att ta upp potatis, men kommer ut på ett äventyr, som ger det mesta av spänning, förvecklingar och komiska situationer. En förstklassig bok av en författare, som kan dra historier så att tonåringar lyssnar. — Inb 3:75.

ALADDINBÖCKERNA

vill locka läslysten ungdom vidare i böckernas värld. Priset är tack vare stora upplagor mycket lågt. I serien har förut utkommit: Aladdin och den underbara lampan, Torkel Oxdrivare av E. Asklund, Prinsen och Tiggargossen av Mark Twain, Tuppens äventyr av Olle Länsberg.

Inbundna 3:75

Om böckerna inte finns på Er ort rekvirera från

FOLKET I BILDS FÖRLAG, BOX 118, STHLM 1

Sänd mot postförskott + porto: .... ex VRAKPLUNDRARE, ...ex PÄRA OCH POLISERNA. Inbundna 3:75.

Namn: .....

Adress: .....

Postadress: ..... FIB 12/58

Skriv tydligt — Texta!

VI STARTAR MOT AMAZONAS

Forts. från sid. 5

ningarna var öppna. Men det var inte ett sånt jobb vi drömt om. Det kom oss ibland att tappa besinningen, att lägga upp rena vansinnesskratt. När vi t ex väl fått vår importlicens, visade det sig att den ingenting var värd, eftersom utrustningen ju redan låg i tullen — och det var mot lagen att utfärda importlicens för varor som redan fanns i landet! De hade, förklarades det nu, kommit in olagligt och kunde följaktligen konfiskeras och försäljas på auktion — vilket säkert låg i tulltjänstemännens intresse, ty de lär få en generöst tilltagen procent på vad en sån försäljning inbringar.

När fem veckor hade gått, var vi starkt betänkta på att lämna Rio och resa till Ecuador i enlighet med våra ursprungliga planer. Men när vi fick höra att det skulle ta minst lika lång tid att få ut utrustningen igen som att få in den i landet, gav vi upp tanken. Så kopplade då Gerd in Chateaubriand, och nu gällde det alltså vad denne inflytelserike man skulle kunna göra.

Torgny hade liksom jag familjen med sig, och man hade rått våra respektive familjer att bosätta sig i Sao Paulo, medan vi gjorde våra filmfärder till Amazonas och Mato Grosso. Torgny reste därför till Sao Paulo för att ta sig en titt på staden, men kom besviken tillbaka redan nästa dag. Kanske var Sao Paulos klimat bättre än Rios, sa han, men ändå kunde de båda städerna inte jämföras på samma dag!

Så nu gällde det alltså att finna en våning i Rio. Vi fick en per annons. Men flyttade redan efter tre dagar. Våningen var så full av loppor att vi blev rödprickiga. Dessutom var det brist på vatten. Det tappades bara på en kvart varje morgon. Vattnet var Rios stora problem. I "Brazil Herald" hittade jag en notis som illustrerade problemet. "Chefen för Rios vattenverk, som aldrig låter en dag gå utan att komma med nya och ofta överraskande uttalanden om vattenbristen, förklarade i går att det 'i princip' inte är något fel på Rios vattentillförsel utom att det inte finns tillräckligt med vatten för att fylla behoven, vilket i sin tur får skyllas på befolkningens tillväxt." Jag undrar om salig Dumbom kunde ha formulerat det bättre!? Nå, att leva i tropikerna med blodtörstiga horder av loppor och utan vatten är inte behagligt, så vi annonserade efter en annan våning och fick till sist en trevlig sådan, *med* vatten och *utan* ohyra.

Hurra! Vi kan starta!

Den 8 december står ett stort HURRA i min dagbok och följande anteckning: "I dag fick vi ut det sista av vår utrustning från tullen — tack och lov! Det har kostat 64 dagars arbete av ambassaden, advokaten, speditören, Torgny och mig, Gerd, Chateaubriand, Companhia T Janér (den välkända svenska Rio-firman) och många fler som hjälpt till på ett eller annat sätt."

Några dagar senare skedde avfärden från Rio. Kl 04.30 klev vi ombord på ett plan som skulle föra oss till staden Belém i Amazonflodens mynning.

Med dånande motorer steg vårt plan mot den svarta stjärnklara skyn, men i öster färgade morgonrodnaden redan himlen i svagt rosa. Under oss låg den väldiga staden med sina miljoner ljus. Den skulle snart vakna till en ny dag, tullen skulle öppnas som vanligt — men jag skulle inte fortsätta min trötta vandring i dess långa korridorer! Vilken befriande tanke!

Flygfärden tog elva timmar. Första mellanlandning i Goiania i staten Goiás. Goiania är en av dessa nya städer som växt upp med en otrolig fart. Den är bara några och tjugo år gammal men har redan 30 000 invånare, är välplanerad och modern. Vi åt frukost på flygfältet och sen bar det vidare. Bebyggelsen och odlingarna blev allt glesare ju längre norrut vi flög, snart var det bara vildmark — urskog och slätter, floder och sjöar. Ny mellanlandning på en liten plats vid namn Carolina på gränsen mellan staterna Goiás och Maranhao. Här var det otrevligt hett, och vi sökte skugga under planets vingar. Några glada grabbar sålde söta, saftiga mangofrukter och hönsägg, en bjöd ut en grön papegoja, en annan en kalkon. Så återstod bara sista etappen som förde oss över grön djungel och smutsgula floder till Belém.

På det stora flygfältet i Belém var svenske konsuln oss till mötes. Han är dansk, heter Willy Andersen, är en stor, gemytlig man som varit över fyrtio år i Sydamerika, därav tjugoett i Belém. Han är ett gott exempel på att t o m en nordbo kan anpassa sig till Amazonas klimat.

— Men, sa Willy Andersen när saken kom på tal, i gamla tider var det naturligtvis inte så hälsosamt här. Min svärmor t ex var gift tre gånger, och alla hennes män dog av gula febern.

De köttätande myrorna

När jag tänker på Willy Andersen, associeras tanken osökt till en av Amazonas ruskigaste företeelser — de köttätande vandringsmyrorna. Ty vad han vid ett tillfälle berättade om dessa djävulska kryp har etsat sig in i mitt minne, och låt mig genast berätta detta äventyr som en nervpirrande introduktion till de djungelregioner vi en tid framåt skulle röra oss i.

— Ja, ni känner förstås till de där vandringsmyrorna, sa Andersen. De drar fram i tjocka arméer, ingenting kan stoppa dem, de förtär allt levande som kommer i deras väg. Står det ett hus i vägen, går de rätt igenom det. För tjugofem år sen, då jag var anställd vid ett järnvägsbygge i norra Brasilien, hände det sig en dag att jag just vid mörkrets inbrott stod på trappan framför mitt hus, då jag fick se de sataniska myrorna. De har alltid en förtrupp, och det var den jag upptäckte. Den kom marscherande rätt mot huset där jag bodde med min fru, vår lilla flicka och en tjänarinna. Gud hjälpe mej! Här gällde det att handla snabbt! Jag rusade in i huset, fyllde fyra skålar med bensin och placerade benen på en järnsäng i skålarna, sen kröp vi fyra människor upp i sängen och väntade på armén. Och vi behövde inte vänta länge. Jag tror aldrig jag upplevt något så ohyggligt som denna invasion av myror. Det var miljoner av dem, och när de kom krypande, avgav de ett ljud, som egentligen inget ljud var, men som jag skall minnas så länge jag lever. Allt blev svart av myror — väggarna och golvet, taket och möblerna! Hela

Känner Ni Er trött, nervös?

● Har Ni förlorat Er vanliga energi och Ert goda humör — kanske går Ni omkring och känner Er smått nervös, trött och håglös... då kan det bero på B-vitaminbrist. Dålig hy, beroende på dåligt fungerande mage, kan ha samma orsak.

VIGÄR vitamin-jäst-tabletter ger Er B-vitamin och samtidigt får Ni jäst — verkar stärkande, stimulerande och reglerande vid depressionstillstånd, förorsakade av B-vitaminbrist.

Normalt dagsbehov är 500 I. E. vitamin B_1... 3 VIGÄR-tabletter 3 gånger dagligen ger minst 630 I. E. Tabletterna sväljes hela. Finns i förpackningar om 100, 200 och 500 st. Köp VIGÄR redan i dag på apoteket eller i närmaste branschaffär!

En kur med

VIGÄR

vitamin-jäst-tabletter

kan hjälpa Er!

Vid hemorrojd-smärtor

Dr Debat's

INOTYOL stolpiller

med ett ogiftigt lokalbedövningsmedel

INOTYOL suppositorier — mot hemorrojder, klåda och svada i rektum — lökande, smärtstillande tack vare ett ogiftigt lokalbedövningsmedel. Receptfritt på apotek, ask à 6 o. 12 stolpiller.

Doktor Debat's

INOTYOL

Salva • Puder • Stolpiller

huset hade på något hemskt och egendomligt sätt fått liv. Det var fasansfullt, som en feberdröm. Det varade i ett par timmar. Sen drog hären vidare. Möblerna hade myrorna inte angripit, men husets råttor låg där som renätna skelett.

— Det var första gången jag mötte dessa myror, sa Willy Andersen. Nästa gång — ja, det är också ett otäckt minne. Då räddade jag livhanken på en man som råkade ut för dem och fick ett synbart minne för livet efter sitt hemska äventyr. Han var dödfull, hade lagt sej att sova på marken och fick myrarmén över sej. När jag fick tag på honom och bar bort honom var ena sidan av ansiktet, både skinn och kött, alldeles bortätet. Det fruktansvärda såret läktes så småningom, men den stackars mannen såg så hemsk och vanställd ut, som ett veritabelt monstrum, att han sen aldrig ville visa sej i dagsljus. Att han efter den läxan slutade att dricka var ju inte så underligt!

Konsuln ordnar allt...

Vår älskvärde konsul hade ordnat med hotellrum åt oss och visste f. ö inte hur väl han ville oss. Våra planer var att från Belém först ta oss över till den stora ön Marajó i Amazonflodens delta för att filma djurlivet där och sedan söka oss djupare in i Amazonas enorma urskogsland. Vi behövde därför vissa kontakter och tips, och min första dag i Belém blev fylld av besök hos olika personer och institutioner. Konsul Andersen, som kände hela Belém, följde välvilligt med och introducerade mig.

Vår första visit gällde dr José Pombo, chef för Comissao Brasileira Demarcadora de Limites — den kommission som i många år arbetat med att fastställa gränserna i norra Brasilien. Dr Pombo var en intressant bekantskap, och att höra honom berätta om sina långa expeditioner till föga utforskade trakter var som att lyssna till en spännande äventyrsberättelse. Vid ett tillfälle hade en av dr Pombos medhjälpare, dr Morelli, och hans män blivit anfallna av indianer av javateristammen som bor på gränsen till Venezuela. Dr Morelli hade fått åtta pilar i kroppen men klarat sig som genom ett under. I den byggnad där dr Pombo arbetade fanns fina etnografiska samlingar och däribland också de åtta pilarna som setat i dr Morellis kropp.

Vårt nästa besök gällde amerikanske generalkonsuln, dr Coleman, som visade sig besitta stora kunskaper om Amazonas och dess indianer och som intresserat tog del av våra filmplaner.

— Men var lite försiktiga, sa han. Jag har just nu en massa besvär med en filmexpedition som gav sej in bland indianerna för kort tid sedan. Hjälten och hjältinnan har just kommit tillbaka med flyg. Ja, ni träffar dem nog på hotellet. Han är amerikan, en riktig he-man, hon är en söt liten italienska. Men fyra är kvar i urskogen. Det går rykten om att de är fångna hos indianerna. Men så farligt är det kanske inte...

Det var många fler besök vi hann med denna dag och jag blev bekant med många intressanta människor och fick många värdefulla upplysningar och tips. Men Willy Andersen hade spart det bästa till sist. På kvällen tog han Torgny och mig med till en amerikan, överste Howard Stegemann, och dennes brasilianska hustru Heliana. De är ägare av en stor farm på Marajó och även till en skonare som uppehåller trafik mellan Marajó och Belém. Stegemanns var ett par synnerligen hyggliga och trevliga människor, och när de hörde om vårt planerade besök på Marajó, förklarade de att vi var hjärtligt välkomna att inrätta vårt högkvarter på deras farm och att vi kunde resa dit med skonaren, som var segelklar efter tre, fyra dagar!

En marknadsstad i urskogen

Dagarna innan avfärden använde vi till filmning i Belém, vars verkliga namn är Santa Maria de Belém do Grao Pará och som är en stad på 300 000 invånare. Belém hade sin storhetstid under gummirushen på slutet av 1800- och början av 1900-talet, då Brasilien var ensam leverantör på världsmarknaden av "det svarta guldet". Det var då en rik och betydelsefull stad, men Belém av i dag ser ganska förfallen ut och man möter mycken fattigdom. Visst har staden ännu sin beydelse som utskeppningshamn för produkter från hela Amazonas och visst byggs det nu ett och annat höghus, men kommer man direkt från den dynamiska skyskrapestaden Rio med sitt sjudande, hektiska liv, så verkar Belém vara en sovande stad. Men pittoresk och filmatisk är den med sina färger, med urskogen runt omkring, med kullerstensgator skuggade av åldriga mangoträd och med fiskehamnen och marknadsplatsen nere vid floden.

Jag tröttnade aldrig på att vandra omkring på denna brokiga marknadsplats. Där fanns allt mellan himmel och jord, bl a levande djur av många slag: apor, papegojor, sköldpaddor och till på köpet ormar! Vilket paradis skulle inte denna marknad vara för en djurintresserad svensk grabb!

Men de egendomligaste varorna fann man i de stånd där läkemedel och ingredienser för svart magi såldes. Där utbjöds torkade giftormskallar och andra kranier, kotor och ben och hela skelett av olika djur, krokodil- och ormolja, klor, klövar och horn, piggar från piggsvin, skinn och fjädrar, torkade sjöhästar och sjöborrar, bark, örter, kåda och stenar. Stora flaskor var fyllda av tusenfotingar, skorpioner, spindlar, ödlor, ormar och fiskar i någon vätska. Amuletter fanns också av skilda slag och underlig skepnad.

Utanför vårt konsulat låg en liten park med höga kungspalmer, och här blev jag vittne till ett underligt skådespel. I parken samlades Beléms alla hemlösa katter — magra, skabbiga och såriga djur. Varje dag kom en gammal fransk dam till parken med mat åt katterna — femton skålar fyllda med ris och fisk. Om det regnade, höll hon ett paraply över katterna så att de inte skulle bli blöta. Willy Andersen berättade att den gamla fransyskan hade varit gift med en mycket förmögen portugis. Något särskilt lyckligt äktenskap måtte det emellertid inte ha varit, ty de sista fem åren av sitt liv talade mannen inte ett ord med sin hustru.

Ja, Belém var i sanning en stad med färg. Vi skulle se mera av den så småningom. Men nu bar det i väg till Ilha de Marajó! Och om vår färd till denna ö skall jag berätta i min nästa artikel.

ARSENAL
GENEVE

det eleganta schweiziska kvalitetsuret

för **78:-**

STJÄRNURMAKARNA

demonstrerar, garanterar och reparerar det...

MAGSYRA

lindras snabbt

För mycket saltsyra i magen kan orsaka olustkänslor, smärtor och andra besvär. Ni får snabb lindring vid halsbränna och andra tillfälliga magbesvär genom att ta "Biserirte" Magnesia. Detta över hela världen kända läkemedel neutraliserar överskottet av saltsyra på några få minuter, verkar lugnande på den irriterade magslemhinnan och medverkar härigenom till normalare funktioner i magen. "Biserirte" Magnesia finns i pulver och tabletter på alla apotek. Receptfritt.

BISERIRTE

MAGNESIA

HERR FRISTADIUS.

Rädda Barnen

Postgiro 90 01 00